

Erdély

ALAPÍTVÁ 1892-BEN

Új sorozat, 169. szám
2022/10.Az Erdélyi Kárpát-Egyesület
– Kolozsvár 1891 Értesítője

Szerkesztőség (info@ekokolozsvar.ro):

Kerekes Edit,

Kismihály Boglárka,

Tóthpál Tamás.

Főmunkatárs: Pál Gyöngyi

A következő lapszám megjelenik:
2022. november 18.**Novemberi bakancslista**

■ **November 2. (szerda):** Hagyományos séta a Páter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János. ♦ Megemlékezés az EKE halottairól. Találkozás a Házsongárdi temető bejáratánál 14 órakor. Szervezők: Kovács D. Zsuzsa és Lőrinczi István.

■ **November 5. (szombat):** A Bükk-tetőtől a Bocsor-hegyig gombászung (10 km, 250 m szintkülönbség). Találkozás az M21-es Bucium megállóban 10 órakor. Csatlakozni lehet Szászfeneszen a végállomáson 10.30 órakor. Visszatérés Magyarlónáról az M23-as busszal 15.25 órakor. Túravezető: Kiss János.

■ **November 6. (vasárnap):** Gyalogos gerinctúra a Nagy-hegyen (18 km). Utazás mikrobuszal. Indulás 7.30 órakor a volt FLIP üzlet (buszmegálló, Széchenyi/Mihai Viteazul tér 9A szám) előtt. Bejelentkezés az egyesület honlapján vagy Facebook-oldalán október 21-ig. Szervező: Szima Márton.

■ **November 9. (szerda):** Hagyományos séta az István-forráshoz (9 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.

■ **November 12. (szombat):** 110 km kerékpárral Kolozsvártól Marosvásárhelyig, Mócs–Királyfalva útvonalon. Visszatérés vonattal, indulás Marosvásárhelyről 19 órakor, érkezés Kolozsvárra 22 órakor. Bejelentkezés a Facebook-oldalon. Szervező: Szima Márton. ♦ Gyalogtúra: Ózek völgye (14 km). Találkozás az M16-os román opera melletti megállóban 8.45 órakor. Szervező: Pál Gyöngyi. ♦ Kajántói fenyves erdő – Nádasköröd – Kisbácsi erdő (23 km, 640 m szintkülönbség). Találkozás 9 órakor a vasútállomás előtt. Túravezető: Kiss János.

■ **November 14–16. (hétfő–szerda):** Vári László-émléktúra a Vlegyászára. Bejelentkezni telefonon november 7-ig a szervezőnél! Szervező: Szilágyi András.

■ **November 15. (kedd):** Látogatás a kolozsvári Történeti Múzeumban. Egyiptomi kiállítás és Kolozsvár története. Találkozás a múzeum bejáratánál 14 órakor. Szervező: Kovács D. Zsuzsa.

■ **November 16. (szerda):** Hagyományos séta a Cérna-forráshoz (8 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.

■ **November 19. (szombat):** Vonatos kirándulás Méréba: a Bivaly-múzeum és a református templom meglátogatása, séta a környéken. Találkozás 7.20 órakor a vonatállomáson (CFR-vonat indul 7.48 órakor). Szervező: Kovács D. Zsuzsa.

■ **November 20. (vasárnap):** Gyalogtúra: Havasrekettyei (Rekiceli/Menyasszony fátyla) vízesés, Lespezi-kilátó (18 km, szintkülönbség +/-800 m). Utazás busszal, a helyek száma korlátozott. Indulás 8 órakor a volt FLIP üzlet előtt. Bejelentkezés a honlapon vagy az egyesület Facebook-oldalán legkésőbb november 11-ig. Szervező: Szima Márton.

■ **November 23. (szerda):** Hagyományos séta a Rejtett-forráshoz (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.

■ **November 26. (szombat):** Szamosfalvi-erdő – gyűjtőgetőtúra (15-16 km). Találkozás 9 órakor a 6-os trolibusz végállomásán (IRA). Szervező: Csorba Anna. ♦ A Sáros-bükk 4 emeletétől a Gorbó-csúcsig (20 km, 250 m szintkülönbség). Találkozás az M16-os román opera melletti megállóban 8.45 órakor. Túravezető: Kiss János.

■ **November 27. (vasárnap):** Gyalogtúra, Sáros-bükk – Mikesi-tó (22 km). Találkozás 8.45 órakor az M16-os román opera melletti megállóban. Szervező: Fazakas Ferenc.

■ **November 30. (szerda):** Hagyományos séta a Páter-gerincen (7 km). Találkozás 10 órakor a monostori végállomáson. Szervező: Szabó János.

Ügyfélszolgálat

Keddtől péntekig előzetes telefonos egyeztetés alapján (Kolozsvár, Magyar/21 Decembrie 1989 utca 116., az udvarban a bal oldali épület). Irodavezető: Kismihály Boglárka (0771-535848). Pénztár: az ügyfélszolgálati irodában. További naprakész információk a honlapon (ekokolozsvar.ro) vagy az egyesület Facebook-oldalán (EKE – Kolozsvár1891).

Túravezetők, szervezők elérhetőségei

Csorba Anna 0740-407652	Pál Gyöngyi 0742-373546
Fazakas Ferenc 0752-640319	Szabó János 0757-220682
Kovács D. Zsuzsa 0747-070790	Szima Márton 0766-703575
Lőrinczi István 0747-136310	Szilágyi András 0742-625130

Data-csúcs: a Torockói-medence kevésbé ismert látványossága

Szeretettel ajánlunk figyelmetekbe egy látványos túraútvonalat a Torockói-hegységből, amelyet bizonyára sokkal kevesebben ismertek, mint a népszerű Székelykőre vezető turistautakat. Éppen ezért ideje felfedezni új kirándulóhelyeket a hegységben, hogy ti is ráeszméljete, nem minden út a Székelykőre vezet, hanem emellett számos gyönyörű útvonal tartogat meglepetést számotokra. Mi népes csapattal jártuk le a Data-csúcsra vezető turistaösvényt október 2-án a *Természetjárók napja Váralfalván* című rendezvény alkalmából, amelyet az országos EKE szervezett. Túravezetőink Lukács József és Kardos Tibor voltak, akik előzőleg kétszer is lejárták az útvonalat, hogy a lehető legjobban megismerjék.

Innen letölthető a túra digitális nyomvonala

KISMIHÁLY BOGLÁRKA

Buszunk a Kőközi-szoros (Cheile Vălișoarei) bejáratánál lévő bal oldali parkolónál állt meg, Torockógyertyános (Vălișoara) falu után. Innen indul a piros ponttal jelzett útvonal a Data-csúcsra. Az első néhány méter után szembesültünk is az első kihívással: át kellett kelni az Enyed-patakon, ami kisebb torlódáshoz vezetett a libasorban haladó csapat számára. Miután sikeresen átkeltünk, és száraz lábbal megúsztuk, nagyjából 200 m-en keresztül még szinten haladtunk, majd meredekebb kaptató kezdődött: újabb 200 m-es távon közel 70 m-t emelkedtünk. Mivel az éjszakai eső miatt a nedves füves talaj nagyon csúszós volt, nagy hasznát vettük a túrabotoknak (már aki nem felejtette otthon ☺). Itt kisebb pihenőt tartottunk, élveztük a Kőközi-szoros látványát, túravezetőnk, Jócó pedig spontán helytörténeti kiselőadást tartott a falvak kialakulásáról. Innen már célpontunkat, a Data-csúcsot is megpillantottuk.

Folytatva utunkat impozáns szénaboglyák mellett haladtunk el, majd 220 m után mezei utat kereszteztünk, de haladtunk tovább előre, a piros pont jelzést követve. 540 m után ismét földutat kereszteztünk és elérkeztünk ahhoz a helyhez, ahol a piros pont jelzésről kék kereszt jelzés ágazik le: a piros halad tovább a Data-csúcs irányába egyre meredekebb emelkedőn, a végén pedig már a sziklákon keresztül, ahol kifeszített sodronyok segítik a haladást, a kék pedig elindul a gerinc alatti lankásabb terepen. Mi az utóbit választottuk, így végig gyönyörködhettünk a fölény mag-

sodó Data-csúcsban. Közben a nap is kisütött, így az ég kékje és a levelek bíbora, sárgája még élénkebben virított, mi pedig élveztük a színkavalkádot.

800 méterrel később elérkeztünk az erdő szélére, ahol a kék jelzésű út elkanyarodik délnyugati irányba, mi viszont az erdőben folytattuk utunkat, újra a piros pont jelzést követve. Az avar igazi őszillatot árasztott magából, néhányunk örömeire pedig ízletes gombák is előbújtak a föld alól: sötét tölcsérgomba, piruló galóca, galambgomba, korallgomba és ózláb-

tünk a csúcson: elfogyasztottuk uzsonnánkat, túravezetőnk röviden mesélt a Torockói-hegység kialakulásáról, majd indultunk is vissza ugyanazon az úton, amelyiken feljöttünk. Amennyiben ti kisebb csoporttal indultok útnak, és a kondíciókkal sincs gond, lefelé akár beállhatjátok a sziklán keresztül vezető meredekebb, sodronnyal ellátott útvonalat, vagy akár lentről választhatjátok ezt mászásként, lefelé pedig a kevésbé meredek útvonalat, ahol mi túráztunk.

Visszafelé végre megérkezett a várva várt napsütés, így még kellemesebb hangulatban telt a séta, és az őszi színek ismét megélevenedtek. A gombák csabításának engedve egy kisebb csapat lemaradt a többiekől, és a NECC-es lányok (Nature Education Community Center) csakhamar megtöltötték szatyrainkat sötét tölcsérgombával, ami – elmondásuk szerint – szárítva nagyon ízletes fűszerként

Túravezetőnk, Lukács Jócó spontán kiselőadást tart a környékről, háttérben a Kőközi-szoros impozáns sziklafalai

gomba került egyesek vászon-szatyrába. Rádásként a bánsági safrányok üde lilaságában is gyönyörködhettünk. Nagyjából 920 m után kisebb tisztásra értünk, ahonnan már sűrűbb erdőben folytatódott az emelkedő fel a csúcsra. Egy kilométernyi táv és 148 m emelkedés után megérkeztünk várva várt célpontunkhoz, a Data-csúcsra (884 m), ahonnan gyönyörű kilátás nyílik az Ordaskőre, a Bedellőre és a Kőközi-szorosra, valamint Torockószentgyörgy (Colțești), Bedellő (Izvoarele) és Torockógyertyános (Vălișoara) falvakat is láthatjuk madártávlatból. Torockó (Rimetea) sajnos takarásban van erről az oldalról.

Mivel a szél nagyon felerősödött, és a megjósolt déli napsütés is elmaradt, sokat nem vesztegel-

használható. A reggel még nagyon sáros és csúszós földút is kissé felszikkadt a nap melegétől, ezért az ereszkedés már könnyebben ment, mint a mászás. Ismét megálltunk azon a ponton, ahonnan gyönyörű kilátás nyílik a Kőközi-szoros impozáns sziklafalaira, a napsütésben fűdőzve élveztük túravezetőnk kiselőadását a helyi népi kultúráról. Ezután még néhány száz méter ereszkedés várt ránk, meg az izgalmas átkelés a patakon, faágakon egyensúlyozva, és vissza is értünk a buszunkhoz. A túra hossza 8 km volt összesen, teljes szintemelkedés 500 m, teljes menetidő 5 óra 53 perc, ebből a mozgásidő csak 2 óra 53 perc, tehát kevesebb pihenővel hamarabb is meg lehet tenni az utat. Azért a gyönyörködésre szánjatok időt!

A természetkedvelők kedvenc évszaka az őszi, a legszínesebb, a leglátványosabb, az ég kékebb, mint máskor, meszebb ellátunk a hegytetőről. Idén szeptemberben hiedeggel és sok esővel érkezett az őszi. Az eső nagyon kellett a nyári szárazságtól kiszáradt földnek, de a túrázásnak nem igazán kedvezett. A rengeteg gomba vizsont kicsalogatta a kirándulókat a természetbe. Október elején végre beköszöntött az igazi „venaszonyok nyara”, az a kellemes meleg időszak, amikor reggelente még hűvös és párás a levegő, ám délutánra meleg, napos idő alakul ki.

PÁL GYÖNGYI

Október második hétfőjén a debreceni túratársakkal közösen kirándultunk Kovács Zsuzsa, az EKE – Kolozsvár 1891 elnöke szervezésében. Október 8-án indultunk Kolozsvárról, útközben meglátogattuk a magyarkapusi református templomot, Sebesváron (Bologa) találkoztunk a Debrecenből érkező túratársakkal.

Megújult Sebesvár vára

Bánffyhunadtól 14 km-re, a Sebes- vagy Székelyjő-patak és a Sebes-Körös összefolyásánál áll a hegyorom tetején, a kalotaszegi végvárok egyikének, Sebesvár várának maradványa. A várral szemben, a patak túloldalán széles fennsíkon római erőd maradványai. A romániai műemlékmentés pozitív példájának számít Sebesvár (Bologa) várának felújítása, egy uniós projekt esélyt adott arra, hogy a közösség szolgálatába kerüljön a mintegy 800 éves erődítmény. A kivitelező cég – a dévai vár felújításán is dolgozott – a váromokon és szomszédságukban elvadult növényzet és a felhalmozódott földréteg eltakarításával kezdte, majd következett a falak megerősítése, sok helyen a kiegészítése. A romokat habarccsal pótolták, a falak tetején a nagysebességi mezőkről és legelőkről származó gyepszönyeget fektettek le, ami elszívja a nedvességet, megelőzve a falak rongálódását. Erős vasszerkezetből lépcsőt építettek az erődítményben, így a látogatók feljuthatnak a falak fölött magasodó, 25 méter magas rondellába. Az egykori ágyútorony belsejébe rácsos emelvényt szereltek. A látogató az udvaron fémpadokon telepedhet le csodálni az évszázados falakat. Sebesvár (vagy Sebesváralja) kőből épült királyi várat a leírások alapján az 1241–42-es tatárjárás után, nagy valószínűséggel IV. Béla király parancsára emelték a Nagyvárad és Kolozsvár közti fontos kereskedelmi és hadi út védelmére.

A vár nem túl magas dombon fekszik közvetlenül a falu felett. Sziklakőből épült, falai vakolva voltak. Masszív kerek toronyból (lakótoronyból) áll, amihez az ovális udvart közrefogó várfal csatlakozik. A vár két hosszanti oldala egy-egy kerek kétszintes bástyával egészül ki, mindkét szinten lőrésekkel tüzfegyverek számára. A 80 méter hosszú, 20 méter széles, szabálytalan ellipszis alakú vár legrégebbi épületrésze a kör alakú öregtorony. A várnak felvonós rendszerű kapuja is volt valamikor, szűk udvarán különböző épületek romjai is fellelhetők. A vár történetéről oldalakat lehetne írni. 1910-ben Kós Károly készítetett egy felmérést és helyreállítási tervet, de végül csak a kerek öregtorony lefedése készült el. 2003-ra a torony is fedél nélkül maradt, a várom belső része összedőlt, állaga folyamatosan romlott az évszázadok alatt, kevésen múlt, hogy romhalmaz maradjon belőle.

A vár látogatása után a faluban megnéztük a régi vízimalmot és a ványolót. Mindkettő a patak vizét használja. A ványoló a mosógép őse. Nem más, mint szőnyegmosó: a piszkos szőnyegeket bedobják a nagy kádhoz hasonló természetes tisztítóba, ahol az örvénylő vízben forogva másfél óra alatt teljesen kitisztulnak.

Mamutfenyő Havasrogoz határában

Sebesvár után Székelyjő (Săcuieu) felé folytattuk utunkat, ahol évekkal ezelőtt (2001, 2008) a kolozsvári EKE két vándortáborát is szervezett. A Vigyázó-hegység lábánál,

Havasrogoz (Rogojel) határában élő különleges növény-tani ritkaságot, az óriás mamutfenyőt (Sequoiadendron giganteum) tekintettük meg. A mamutfenyő felé vezető utat táblával jelölik, 1,5 km a letérőtől a havasrogozi útról. Gyalogszerrel indultunk felfelé a földúton. Felérve a 862 méter magas Úr dombja tetején találkozunk a mintegy 30 méter magas óriás vagy hegyi mamutfenyőt. Gál János jómódú mezőgazdász – a vidék lakói Gál grófnak nevezték – ültette valamikor a 20. század elején. A környéken sok fát telepített, hogy feljavítsa a leromlott földeket, és megerősítse a települést övező kopár lejtőket, többek között vörös- és feketefenyőt. Az elültetett tülevelűek között volt egy mamutfenyő, amit a birtokos az Amerikai Egyesült Államokból hozatott. Az óriásfa második hazára lelt itt a Vlegyásza-hegység lábánál, az Úr dombján. Mára a koronája csaknem 30 méter magasságra nyúlik, a masszív törzs pedig a föld felszínétől nem messze kettéválik, kerületük 4, illetve 3,5 m. Az Észak-Amerika egyik jelképének tekintett fenyő a 2000 évet és 90 méteres magasságot is elérheti.

A mamutfenyőtől visszatértünk az autóbuszokig, a havasrogozi Anica panzióban várt éjszakai szállásunk, de sötétedésig még egy sétát tettünk a környéken megcsodálva az őszi levelek színpompáját.

Csúcsdhítás a Vigyázón

A Vlegyásza-hegység (Vigyázó) a Bihar-hegység északi része. Egykori elnevezése Kalota-havas. Itt található a Bihar-hegység második legmagasabb csúcsa, az 1836 m-es Vigyázó, alig néhány méterrel alacsonyabb

gyepes hegyoldalak egyhangúságát. Ilyen az a Sphynx is, azon ösvény mellett, melyen a Fazset pásztortelepről a főcsúcson jutni fel.

Reám főleg akkor tett nevének megfelelő hatást, midőn első ízben jártam a Vigyázón. Gyönyörű szép, holdfényes éjszakán törekedtem felfelé, hogy a napfeljötté-re a csúcson már fenn legyek. A mint egy kanyarulatonál hirtelen, váratlanul egyszerre szembe álltam vele: a hold kísérteties világánál olyan rémesen, olyan szörnyetagszerűen meredezett rám, hogy csaknem visszahőköltem tőle.

Azonban nappal távolról sem olyan rémséges. Jöjj csak bátran, kedves turista kollegám: elmehetsz egész biztosan mellette, nem állít meg, nem kérdez tőled semmit, nem bánt. Csak egy ártatlan kő-csoda, a Vigyázó sziklának egy kis tréfás alakoskodása az egész.”

Ma már hihetetlennek tűnik, hogy alig száz évvel ezelőtt a Bihar-hegység békés, mócsok lakta vidékén nagy riadalmat keltett egy furcsa ruhába öltözött férfi, aki hol egyedül, hol többedmagával időt, pénzt és fáradságot nem kímélve járta a hegyeket, s kémelte a vidék természeti kincseit. Ő volt a természetjárás apostola, Czárán Gyula, aki áldásos munkásságát itt 1897-ben a Rekelivizesés (Havasrekettye/Răchitele/Menyasszony fátyla) körútjának kiépítésével kezdte el.

Havasrogoz (Rogojel) település mesébe illő, bámulatos vidéken elterülő kis falu. Vasárnap reggel, október 9-én elhagyva a települést szerpentine kavicsos úton emelkedtünk a buszokkal az 1430 méter magasán fekvő Vigyázó-menedékház aljába. A piros kör és kék háromszög turistajelzésekkel jelölt ösvényt követtük gyalogtúránkon a Vigyázó csúcsáig. Egy ideig a sípálya vasvázai mentén haladtunk, majd lassan emelkedtünk a gyephavasi gerincen 1660 méterig. A gyepes legelőben gyönyörködhattunk, miközben fenyők csalogattak egyre magasabbra, közben vörös- és feketefőnyabogókat szedegettünk az apró bokrokról. A kék háromszög a gerincen eltér a Dregán völgye felé, tovább a piros kör jelzést követtük a csúcsig. A Vigyázó csúcsát már messziről látni, a gerincről már csak kisebb emelkedő várt ránk és megérkeztünk az 1800 méter magasán álló meteorológiai állomáshoz. Az épületeket kerítés védi, de előtte padokat találtunk. Bár a menedékháztól napsütésben indultunk el, sajnos nem volt szerencsénk a fenséges panorámához, míg kapaszkodtunk felfelé, összeverődtek a felhők, lassan szürke köd borította be a tájat, kúszott felfelé a fenyők között, apránként az utat is elborította. Mire felértünk a csúcsra, már mindent takart a szürkesség. A levegő is hirtelen lehűlt, fáztunk a nedves levegőben, gyorsan előkerestük a meleg holmit és sapkát a hátizsákjából. Csoportképet készítettünk a csúcson jelző oszlopnál, legalább az maradjon meg emléknél. Elővettük szendvicseinket, pótoltunk az elhasznált energiát. Elmerültünk a falatozásban, majd mintha csoda történt volna, oszlani kezdett a homály, lassan kirajzolódtak a körvonalak, alattunk a Dregán völgye, a vízgyűjtő tó (a Floroiu), a környező hegygerincek, napfény világította be a tájat. A köd, amilyen hamar beborított mindent, olyan gyorsan szertefoszlott.

A menedékházhoz visszatérve búcsút intettünk debreceni túratársainknak, két kellemes nap emlékeivel indultunk hazafelé. Bánffyhunadt előtt szépen látszott a távolban a Vigyázó. Vajon hol lehet az a titokzatos szikla, a vlegyásza Sphynx, amit Czárán Gyula látott több mint 100 évvel ezelőtt? Talán egyszer majd megtaláljuk.

Sebesváron

a Nagy-Bihar-csúcsnál. Sokszor zord felhők takarják, a hó későn, a nyári hónapokban olvad el. A Vlegyásza vulkáni képződmény, tömbje nagy kiterjedésű lapos gerinc 1600-1800 m magassággal. Vizei mélyre vajt, meredek falak között futnak, sok vízeséssel. A hegységet északon a Sebes-Körös, keleten a Kis-Szamos, délen az Aranyos, nyugaton a Fekete-Körös határolja. A Nagy-Sebes (Drăgan) vizét körülölelő Vigyázó-tömb félkör, illetve patkó alakú ívét magas, lapos hegyhátak jellemzik.

A Vlegyászáról Czárán Gyula leírása jut eszembe (2008-ban ez volt a székelyjői vándortábor mottója): „Nem is gondolná az ember, hogy a Vigyázó ellapított síma, zöldellő lejtőiből néhol merészebb sziklacsoportok is bukkannak elő, hogy megszakisák a nagy terjedelmű